

JE TŘEBA NOVELIZOVAT ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON?

10 LET ANTIDISKRIMINAČNÍHO ZÁKONA

2019

Co změnit přímo v ADZ?

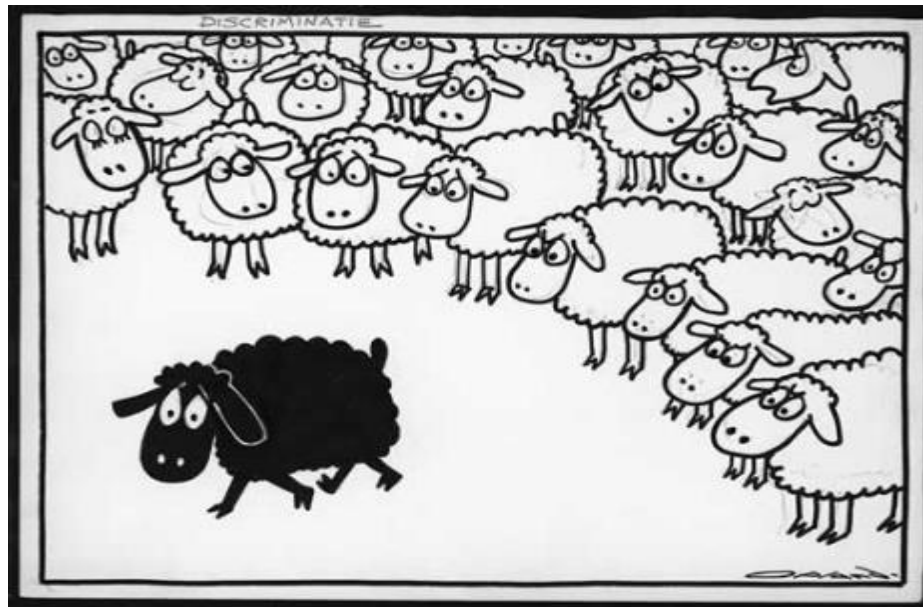
ZAKÁZANÉ DISKRIMINAČNÍ DŮVODY

ombudsman
veřejný ochránce práv

Dle ADZ je nepřipustné diskriminovat na základě:

- rasy, etnického původu, národnosti,
- pohlaví (těhotenství, mateřství/otcovství, pohlavní identifikace),
- sexuální orientace,
- věku,
- zdravotního postižení,
- náboženského vyznání, víry či světového názoru,
- státní příslušnosti*

Je tento výčet diskriminačních důvodů v ADZ dostatečný? Pokud ne, o jaké důvody by se měl rozšířit?

* v právních vztazích, ve kterých se uplatní přímo použitelný předpis Evropské unie z oblasti volného pohybu pracovníků

odvozená diskriminace - znevýhodnění osoby, která sama není nositelem diskriminačního znaku, avšak má vztah k někomu, kdo nositelem takového znaku je (například znevýhodnění zaměstnankyně, která pečuje o svoji matku se zdravotním postižením, případně muže, jehož syn žije v registrovaném partnerství)

Měl by to ADZ výslovně upravit?

Antidiskriminační zákon chrání pouze FO, nejsou tak chráněny neziskové organizace, které mohou být znevýhodněny v důsledku své činnosti (např. neuzavření smlouvy o nájmu).

Měla by ochrana ADZ být rozšířena i na právnické osoby?

PŘIMĚŘENÁ, ÚČINNÁ A ODRAZUJÍCÍ SANKCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Podle unijního práva má oběť diskriminace obdržet finanční satisfakci v zásadě vždy. Tato náhrada by přitom měla být přiměřená, účinná a odrazující. Naproti tomu podle ADZ má oběť diskriminace právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích pouze tehdy, když ke zjednání nápravy nepostačí upuštění od diskriminace, odstranění následků a přiměřené zadostiučinění ve formě omluvy.

Mělo by se toto ustanovení ADZ změnit?

Vymáhání zákazu diskriminace a její postih v praxi

Poplatek za podání antidiskriminační žaloby činí v současnosti 1000 Kč a za odvolání proti rozsudku prvního stupně 2000 Kč. Pokud oběť žaluje víc než 200 000 Kč, činí poplatek vždy 1 % z této částky.

Může takový poplatek odrazovat oběti diskriminace od vymáhání práva? Měl by být snížen?

Občanský soudní řád – 133a

Pokud **žalobce uvede před soudem skutečnosti**, ze kterých lze dovodit, že ze strany žalovaného **došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci**

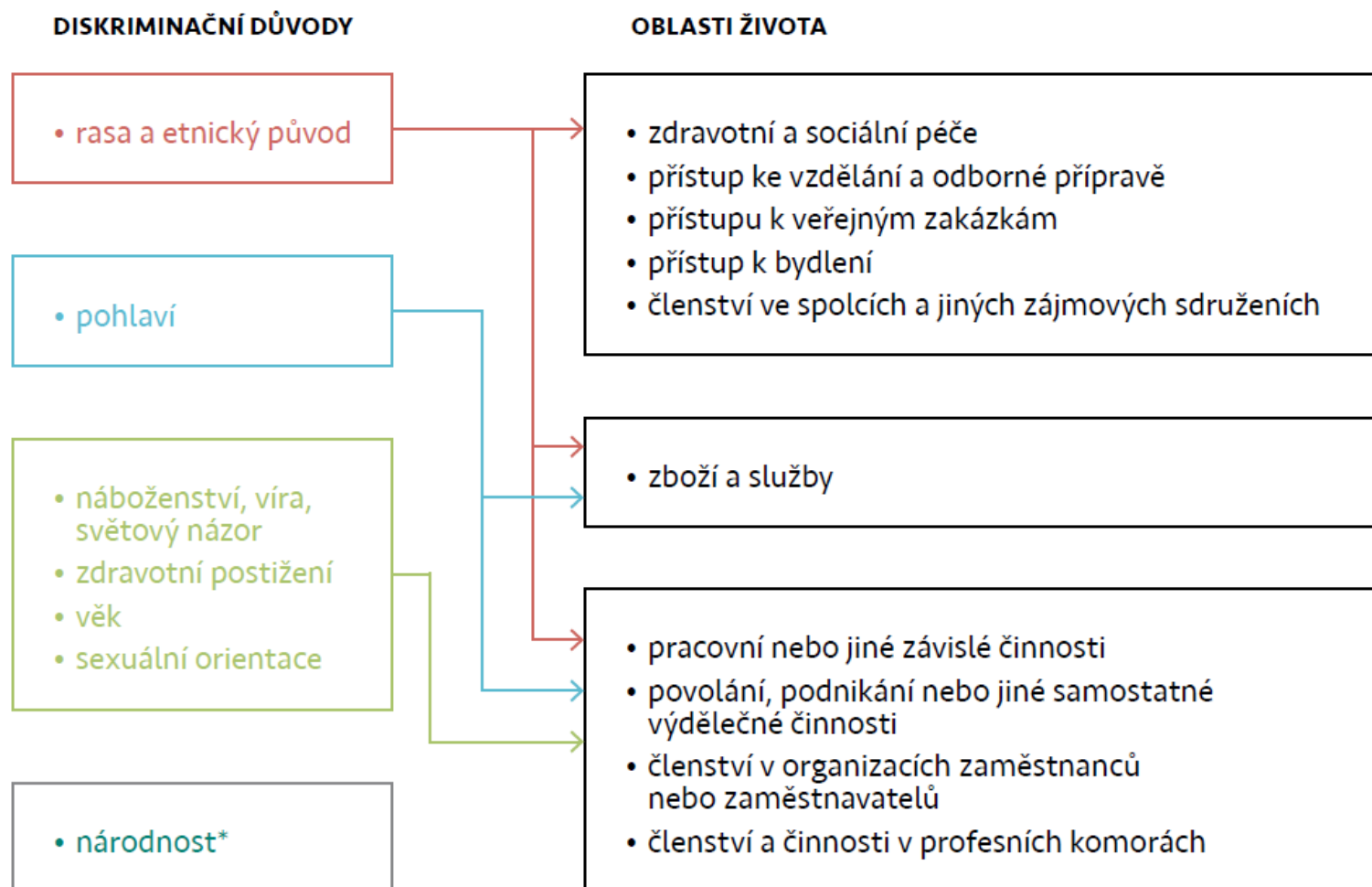
- a) na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství, víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku anebo sexuální orientace v oblasti pracovní nebo jiné závislé činnosti včetně přístupu k nim, povolání, podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti včetně přístupu k nim, členství v organizacích zaměstnanců nebo zaměstnavatelů a členství a činnosti v profesních komorách,
- b) na základě rasového nebo etnického původu při poskytování zdravotní a sociální péče, v přístupu ke vzdělání a odborné přípravě, přístupu k veřejným zakázkám, přístupu k bydlení, členství ve spolcích a jiných zájmových sdruženích a při prodeji zboží v obchodě nebo poskytování služeb, nebo
- c) na základě pohlaví při přístupu ke zboží a službám,

je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

SDÍLENÍ DŮKAZNÍHO BŘEMENE

ombudsman
veřejný ochránce práv

*Národnost je chráněným diskriminačním důvodem dle antidiskriminačního zákona, ale občanský soudní řád ji vůbec nezmiňuje.

- Jaké jsou Vaše zkušenosti se sdílením důkazního břemene?
- Je potřeba jeho stávající rozsah změnit?
- Pokud ano, jak?

Český právní řád nezná institut tzv. veřejné žaloby (actio popularis), kterou by mohly využívat organizace, předmětem jejichž činnosti je ochrana práv oběti diskriminace (typicky neziskové organizace), pokud

- byla diskriminačním jednáním dotčena práva většího množství osob nebo
- mohlo dojít k vážnému ohrožení veřejného zájmu.

Měl by být zakotven i v českém právním řádu? Nehrozí riziko zneužití? A v kterých situacích by bylo možné žalobu podat?

Podle zákona o přestupcích může správní úřad uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Myslíte si, že by bylo účelné, aby veřejnost věděla, kdo byl sankcionován za diskriminaci? Může mít takový postup preventivní a odrazující účinek?

Změny v dalších právních předpisech

Starší lidé, osoby s postižením či lidé z LGBT+ skupiny nejsou (na rozdíl od rasové, etnické, národnostní či náboženské skupiny) výslovně uvedeni

- ve skutkových podstatách nenávistných trestných činů
- v ustanovení trestního zákona, jež označuje zvláště zavrženíhodnou pohnutku za obecnou přitěžující okolnost.
- u kvalifikovaných „nenávistných“ skutkových podstat některých obecných trestných činů (ublížení na zdraví, vydírání apod.)

Je proto žádoucí novelizovat trestní zákoník?

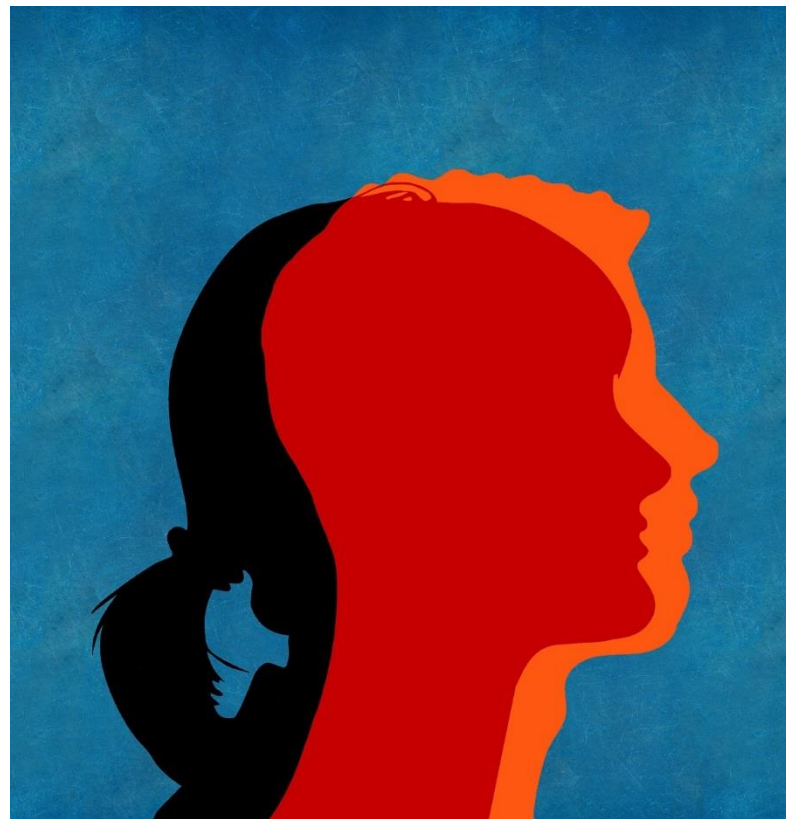
UPUŠTĚNÍ OD STERILIZACE TRANS LIDÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Změna zákonů (především občanský zákoník a zákon o specifických zdravotních službách) tak, aby v úředních dokumentech bylo možné změnit pohlaví osoby bez toho, aby musela podstoupit sterilizaci.

Požadavek sterilizace je v rozporu s právem na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8 Úmluvy).

Stále se setkáváme s tím, že asistenční a vodící psi nemohou osobám se zdravotním postižením pomáhat na některých místech. Proto jsme doporučili vládě vydání zákona, který by upravil některá práva osob se zdravotním postižením v doprovodu psa se speciálním výcvikem. Zákon ale stále není

Má ochránkyně trvat na jeho vypracování a předložení Parlamentu ČR?

TRANSPARENTNOST V ODMĚŇOVÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Výslovné stanovení nicotnosti právního jednání, jímž se zaměstnanci zaváží k mlčenlivosti ohledně výše své odměny
- Povinnost zaměstnavatelů uvést v pracovní inzerci výši nabízené odměny
- Povinnost zaměstnavatelů uvést na dotaz zaměstnance či odborové organizace průměrnou odměnu žen a mužů vykonávajících stejnou práci
- Povinnost zaměstnavatelů s vyšším počtem zaměstnanců pravidelně zveřejňovat informace o rozdílech v odměňování svých zaměstnanců a zaměstnankyň

DĚKUJEME ZA POZORNOST

ombudsman
veřejný ochránce práv

Mgr. Petr Polák
petr.polak@ochrance.cz

JUDr. Jiří Fuchs, Ph.D.
jiri.fuchs@ochrance.cz

www.ochrance.cz

www.eso.ochrance.cz – Evidence stanovisek ochránce

[www.facebook.com](https://www.facebook.com/veřejnýochráncepráv): Veřejný ochránce práv – ombudsman

www.twitter.com/ochranceprav

Kancelář veřejného ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno